

§ 114 Solidaritet med det ofödda barnets rätt till liv som en egen skyddsvärd individ

KEKKE PAULSSON:

Fru ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare! Jag talar för utskottet. Betänkandet behandlar motion 2013:47, i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning för att ta fram hur Svenska kyrkan ska ge uttryck för det ofödda barnets rätt till skydd av sitt liv och hur det ska komma till uttryck i ord och handling i kyrkans liv och opinionsbildning.

När Kyrkolivsutskottet i september skulle behandla det här ärendet påminde vi oss om ett utdrag ur utskottets övervägandeskrivning från behandlingen av en liknande motion till kyrkomötet 2009. Där skrev utskottet: "Det finns inte enbart ett enda kristet synsätt och inte heller enbart ett kristet synsätt i abortfrågan. Frågan om abort är en mycket komplicerad fråga, och det är inte önskvärt att sträva efter att Svenska kyrkan ska utarbeta generella principer. Det viktiga i ett kristet synsätt är att värna livet och ansvarsfulla relationer."

Kyrkolivsutskottet konstaterar att denna formulering fortsatt kan gälla. Vi anser att frågan om aborter är svår och känslig. Vi lyfter fram mötet med personer som på olika sätt är berörda vid en abortsituation och vill att kyrkan ska erbjuda stöd och bära fram Guds budskap, budskap om Guds kärlek. En bred majoritet i Kyrkolivsutskottet vill inte tillmötesgå syftet i motionens förslag att formulera en enda kristen hållning som sedan ska fungera som ett rättesnöre i kyrkans liv och opinionsbildning. Därför föreslår vi kyrkomötet att avslå motionen. Till utskottets betänkande finns en reservation och en särskild mening.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

LENNART SACRÉDEUS:

Fru ordförande och kyrkomötesombud! Jag vill tacka för utskottets föredragning och samtidigt yrka bifall till motion 2013:47. Utskottet citerar Läronämnden 1994 och 1998, där Läronämnden säger att "kyrkan lär att fostret har integritet och orubbligt värde, och att mänskligt liv startar i konceptionsögonblicket. Kyrkan vill förmedla respekt och ödmjukhet inför livet". Jag uppskattar att utskottet har med detta citat från Läronämnden och uppenbarligen därmed delar detta. Kyrkolivsutskottet konstaterar vidare att det viktiga i ett kristet synsätt var enligt utskottet att värna livet och ansvarsfulla relationer.

Jag menar att det finns en kristen hållning i frågan om det ofödda barnets skyddsvärde, och jag menar också att detta är formulerat av utskottet. Att värna livet, det handlar om ansvarsfulla relationer och det handlar om den kristna hållningen som Läronämnden säger, att fostret har integritet och orubbligt värde och att mänskligt liv startar i konceptionsögonblicket. Jag tycker att Kyrkolivsutskottet på det här sättet har uttryckt en kristen hållning. Där det inte finns en kristen enighet om, det är vilka konsekvenser detta får vad gäller kyrkans verksamhet, stödsatser och också för samhället vad gäller lagstiftning. Jag har respekt för att det finns skilda hållningar i detta, men att det inte finns en gemensam hållning kring att värna livet och ansvarsfulla relationer kan jag inte dela. Därför menar jag att Kyrkolivsutskottet i sin argumentation på den punkten faktiskt haltar en aning.

I den motion som Margit Borgström och jag har författat har vi citerat bl.a. från Jeremia 1:5: "Förrän jag danade dig i moderlivet, utvalde jag dig, och förrän du lämnade modersskötet, helgade jag dig." Psaltaren 139:15: "Benen i min kropp var inte gömda för dig, när jag bereddes i det fördolda, när jag bildades i jordens djup."

Fru ordförande och kyrkomötesombud, jag vet att detta är en fråga som berör oss alla och som också är känslig. Jag skulle också kunna kallas för vad många säger kontroversiell, att den överhuvudtaget väcks. Men låt oss ändå som kyrka och som Svenska kyrkan vara överens om det Kyrkolivsutskottet säger att det kristna synsättet är att värna livet och ansvarsfulla relationer. Låt oss också påminna oss om vad vår egen Läronämnd har sagt, att fostret har integritet och orubbligt värde. Jag menar då att många människor i Svenska kyrkan utifrån detta har ett mandat att arbeta för stöd i alla de svåra lägen och situationer i livet, när livet inte blir som man hade önskat, men där frågan om att släcka liv blir aktualiserat. Ingen ska säga till någon annan människa att du gör moraliskt fel och ingen ska säga, allra minst jag själv, till en annan människa att du har fel i denna fråga. Men låt oss ändå säga att vi som kyrka har ett ansvar i vårt allmänna arbete för mänskliga rättigheter att alltid värna livet och att det också inbegriper det Kyrkolivsutskottet faktiskt säger här om det ofödda livet.

ELLY GUNNARSSON:

Fru ordförande, ledamöter och biskopar! Svenska kyrkan är unik. Den har församlingar som kan betjäna människor i kris och ett nåderikt evangelium. I skrifter och personalutbildning pekar kyrkan på komplexiteten i abortfrågan. På nätet tar kyrkans Fråga prästen kontaktuppgifter och så kan kyrkan stötta dig. Trots detta är kyrkan märkligt nog alltför lågmäld i samhällsdebatten om aborter. Kyrkan borde bli frimodig och synas mer i debatten om problemen och fråga efter studier. Jag ger några exempel. Antalet aborter är högt i Sverige. Fortfarande är det tveksamt om det blir ett nationellt abortregister. Registret är nödvändigt för vetenskapliga undersökningar. Veckogränsen för aborter ligger allt närmare fostrets överlevnadsmöjligheter dessutom menar forskare i USA att graviditetens längd kan variera med 37 dagar. De s.k. flickaborterna, hur vanliga är de? Kvinnor som väljer medicinsk abort, s.k. abortpiller, kan genomföra slutfasen av aborten i hemmet. Finns det några studier av vad det innebär för kvinnorna? I en undersökning av kvinnor efter abort hade över hälften av kvinnorna emotionella svårigheter. Kan kyrkan vara med och hjälpa till i den situationen? Ja, kyrkans Herre visar vägen t.ex. i evangelieberättelsen, där Jesus möter en kvinna, som förmodligen hade varit med om en abort, den enda kvinna som Jesus tilltalade med orden "min dotter".

Jag yrkar bifall till motion 2013:47.

BERTH LÖNDAHL:

Fru ordförande! Att vara präst under lång tid i en och samma församling, att vandra på de gator år efter år där man vistas betyder också att man lär känna människor. När jag går omkring i den församling där jag är kyrkoherde händer det mig inte så sällan att jag möter en och annan, ett barn, en ungdom, om vilken jag ibland tänker att du hade inte levt om inte din mamma, i sista sekund eller kanske i sin tveksamhet och undran, hade sökt ett samtal för att samråda. Inte i något av de fallen är det så att jag känner att den föräldern eller de föräldrarna har ångrat det val de gjorde. Men jag vet också att när jag går omkring på de gatorna så saknar jag andra där föräldrarna har kommit långt efteråt med sina frågor – gjorde jag rätt? valde jag rätt? jag kan inte glömma. De har kommit plågade av sitt val, de har kommit för samtal och de har kommit kanske för bikt. Att samtala och rentav debattera frågan om det ofödda barnets liv är alltid att vandra ut på ett minfält. Att välja att föda, eller att inte föda, är ett livslångt val, barnet som föds. Tid, fostran, engagemang och oro är sådant som växer ur

kärleken till barnet, och barnet som inte föds blir ofta ett minne, en fråga, en undran hur dess liv skulle ha blivit. Just därför måste vi samtala. Just därför får inte de här frågorna tystas. Oavsett vilken syn man har på det ofödda barnets rätt till liv, så tycks alla parter önska en minskning av antalet aborter. Men om abort är rätt, varför då minska antalet? Om abort är komplicerat, kanske rentav tveksamt, om det sargar såväl kvinnan som barnet, då måste vi samtala för barnets skull, för kvinnans skull, för föräldrarnas skull. Kanske allra mest för kvinnans skull. Barnet, vågar jag tro, vilar hos Gud, är buret av Herren och gläds med änglarna. Men hur många kvinnor har inte haft svårt att försonas med sitt val och sig själva – just därför måste vi våga samtala, samtala i solidaritet med det ofödda barnet och samtala i djup respekt med de kvinnor som har försatts i ett svårt val och kanske fattat ett beslut man ångrat. Framför allt måste vi samtala med nåden i Kristus som grundton om försoningens verklighet.

ANNA EKSTRÖM:

Fru ordförande och kyrkomötet! De abortfientliga vindarna blåser allt starkare i EU. Abortmotståndare finns nästan överallt och man vinner faktiskt terräng i Sverige idag. Därför är det nu extra viktigt att slå fast inte minst kvinnans rätt att bestämma över sin kropp, sitt liv. Kanske är det viktigt också var kyrkan står i denna fråga eller var man inte står. Det är viktigt det som utskottet poängterar att det inte finns bara en kristen hållning i denna fråga. Vi har inte tagit ensidig ställning, men med ett ja till denna motion då blir det inte så längre. Då ställer vi Svenska kyrkan på abortmotståndets sida. Nej, tack. Det är inte önskvärt att vi utarbetar dessa generella principer, absolut inte åt detta håll. Det är klart att vi ska våga samtala och det klart att kyrkan alltid ska finnas där. Det viktiga är ett kristet synsätt vilket också står i utskottets motivering, och det är jag glad över att vi delar, oavsett var vi står i själva abortfrågan. Det viktiga är ett kristet synsätt, att värna livet och ansvarsfulla relationer.

Bifall till utskottets avslagsyrkande.

BERIT SIMONSSON:

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till motion 2013:47 och tycker att den här motionen har en rimlig och hovsam önskan att undersöka hur Svenska kyrkan ska ge uttryck för det ofödda barnets rätt till skydd av sitt liv osv. I bakgrundstexten anförsvad som tidigare har gjorts i ärendet. Det hänvisas till häftet *När livet inte blev som vi tänkt oss* från 2005 på uppdrag av kyrkomötet samma år. Häftet fokuserar på kontakten med kvinnan som överväger abort och har den vuxnes perspektiv i fokus, mamman, och stundtals också pappan. Motion 2013:47 har ett annat fokus. Den fokuserar på det ofödda barnets rätt till liv. Det är en annan vinkel än den som hittills har varit aktuell då Svenska kyrkan uttalat sig i abortfrågan. På sid 2 i bakgrundstexten hänvisas till Läronämndens yttrande från 1994, där ett resonemang redovisas vari fostret kallas en människa i vardande. Det blir ju då en väldigt intressant fråga till Läronämnden, på vilken dag i graviditeten som en människa i vardande övergår till att bli en s.k. riktig människa. När inträffar det och vem avgör? Människovärdet som vi pratar mycket om här, bygger på att varje människa är just unik genom att vara skapad till Guds avbild. Det väcker några besvärliga frågor. Finns det människor som Gud inte vill och som vi därmed har rätt att abortera, eller är det så att vi faktiskt aborterar mer än 30 000 små människor per år var och en med ett unikt människovärde skapade till Guds avbild. Eller är det så här, att Gud liksom börjar vilja dem i vecka 22. Innan dess är han inte så angelägen. I övriga Europa är det

vecka 12 som gäller. Ja, det är känsliga frågor, men ger frågans komplexitet oss därmed mandat att av hänsyn till den vuxne offra barnet?

Att en abort sätter outplånliga spår i en kvinnas liv, det förstår vi av många kvinnors personliga berättelser också på nätet. Mest omskakande var en nätsida som heter www.abortkyrkogarden.com, en nätsida [finns inte längre!] öppnad av feminist med två aborter bakom sig. Hon kände behov av att formulera sin sorg och sin skuld och visste inte var hon annars skulle ta vägen med den. Det finns många sådana berättelser. Motionens begäran är mycket försiktig just därför att frågan är komplex, så varsamt skriven att det egentligen skulle vara omöjligt för en kristen kyrka att inte bifalla den.

MARGIT BORGSTRÖM:

Fru ordförande! I abortdebatten hävdas ofta som ett argument att kvinnan har rätt till sin egen kropp, och detta är fullständigt självklart. Men en blivande mamma har inte längre bara ansvar för sin egen kropp. Hon bär på en skyddsvärd individ. Människan har bara två fixpunkter för sin livslängd – befruktningsögonblicket och döden. På denna livslinje kan ingen ange en punkt där man har rätt att gå in och avbryta livet. Forskning och dokumentation om barnets utveckling i mammans mage visar att fostret har eget hjärta som slår från fjärde veckan. Redan innan dess har det ett litet huvud, hjärna, bröstkorg och ryggrad. I motionstexten beskrivs närmare utvecklingen vecka för vecka. Det lilla barnet upplevs säkert för oss alla som det allra mest skyddsvärda, men idag har vi i Sverige omkring 40 000 aborter, du sade 30 000, Berit. I ett samtal för en tid sedan med vår granne nämnde jag dessa siffror. Han blev alldeles förskräckt och utbrast, att så många våldtäkter har vi väl inte i vårt land. Nej, det har vi inte men han utgick ifrån att aborter endast skedde i samband med våldtäkter. Antalet aborter kommer inte att offentliggöras framöver, det hoppas jag att ni har förstått, det kommer inte att framgå hur många det är. Aborter noteras inte i någon sjukhusjournal. Dessa små foster har ingen till sitt försvar. Är detta en utveckling som Svenska kyrkan kan låta gå obemärkt förbi? Menar vi allvar med att det viktigaste i ett kristet synsätt är att värna livet och ansvarsfulla relationer, då är vår uppgift att mer tydligt visa på att vi i den kristna kyrkan ställer oss på det ofödda barnets sida och inte accepterar denna utveckling i vårt land. Jag vill bara sluta med att berätta om mitt lilla barnbarn som föddes några dagar innan den artonde veckan. Den lilla flickan som heter Lisa hade allt, t.o.m. mammas ansiktsdrag.

Bifall till motionen.

ERIKA HEDBLOM:

Fru ordförande, presidiet, biskopar, ledamöter och övriga åhörare! Motionären önskar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att ta fram hur Svenska kyrkan ska ge uttryck för det ofödda barnets rätt till skydd av sitt liv och hur det ska komma till uttryck i ord och handling i kyrkans liv och opinionsbildning. En av motionärens motiveringar till detta är att lyfta fram budordet *Du ska inte dräpa*. I vissa länder i Sydamerika tolkar lagstiftare, förutom abort, även in både missfall och utomkvedshavandeskap i liknande resonemang som motionären lyfter. Missfall och utomkvedshavandeskap är båda resultat av en befruktning och kan i vissa fall ha dödlig utgång för kvinnan. I vissa länder så leder missfall och utomkvedshavandeskap till straffföljder eftersom hon anses ha dödat ett ofött liv. Straffet verkställs såvida kvinnan inte redan har dött på grund av att vården inte får hjälpa henne med hennes tillstånd. Jag anser att motionärens

resonemang är farligt för kvinnors hälsa och hennes självbestämmande över sin egen kropp. Jag uppskattar den lagstiftning och det förhållningssätt vi har till abort, missfall och utomkvedshavandeskap i Sverige idag, och jag anser inte att Svenska kyrkan ska opinionsbilda annorlunda. När och om jag får missfall, utomkvedshavandeskap eller väljer att göra abort, önskar jag att Svenska kyrkan finns där att lyssna på mig i en svår stund utan att ge mig skuld och skam för att jag dödat en annan människa.

Bifall till utskottet.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Fru ordförande och kyrkomötesombud! Jag vill varmt tacka dig Erika för ditt inlägg. Jag tycker att det är väldigt viktigt att man ger uttryck för, som Erika gör, hur man kan läsa och tolka en motion, och det ska vi visa full respekt för varandra. Jag vill intyga för dig, Erika, att det du säger här är inte syftet. Du har rätt att tolka det som du vill, men det är inte syftet. Det är inte heller syftet att lyfta fram den kristnes ansvar inför Gud att värna livet, i de termer som du nämnde utomkvedshavandeskap och andra former av missfall. Det är inte så i en kristen tradition att man har anklagat en kvinna för ett missfall och därigenom ha brutit mot det femte budet. Men, Erika, du har all rätt i världen att tolka och läsa in vad du vill.

ERIKA HEDBLOM (REPLIK):

Det är ett väldigt bra förtydligande men när man så väldigt väl beskriver exakt vecka för vecka hur ett foster växer i en kvinnas kropp blir det väldigt tydligt också att inom alla de här veckorna och dagarna som ett foster bärs i en kvinna så kan ju de här sakerna ske, utomkvedshavandeskap och missfall. Var drar vi då gränsen utifrån frågan om opinionsbildning från Svenska kyrkan? Jag ville lyfta fram att jag tycker att vi ska ha det som vi har det idag.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Jag vill bara säga till Erika att vi är helt överens på den punkten och du ska inte känna den typen av oro, utan det handlar om när vi släcker liv i ett läge genom ett beslut och det är långt fram i graviditeten och inte när det blir ett missfall.

ERIKA HEDBLOM (REPLIK):

Utomkvedshavandeskap är ju ändå att man inte tar beslut om varken eller. Det finns även någonting som heter *missed abortion*, där kroppen inte stöter ut fostret utan det stannar kvar och är dött. Var ska vi dra gränserna kring detta?

AXEL W KARLSSON:

Fru ordförande och ledamöter! Jag yrkar bifall till den här motionen. Jag tycker att den är en ny och kreativ aspekt på den här problematiken som vi alla är överens om är väldigt komplicerad och laddad. Jag är naturligtvis överens med Lennart Sacrédeus och andra om att meningen inte ska vara att lägga skuld på människor. Samtidigt vet vi att skuld ofta är en ofrånkomlig baksida av våra handlingar som människor. Men i frågan om att kyrkan borde kunna ge tydligare uttryck för det ofödda barnets rätt till skydd för sitt liv, borde vi väl kunna anstränga oss och vara litet kreativa och försöka hitta sådana uttryck mitt i den här svåra situationen. Kvinnan har rätt till sin kropp, heter det ibland litet slagordsmässigt, men även barnet har ju i någon mening rätt till sin kropp. Jag vill tacka er som har lagt den här motionen och jag stöder den. Det parti som jag är knuten till jobbar ju för 12 veckors aborttid och inte 18.

KATARINA WEDIN:

Fru ordförande och vänner i kyrkomötet! Jag hade inte tänkt yttra mig i den här frågan men jag bara måste. Jag yrkar bifall till utskottets betänkande.

Jag har arbetat som barnläkare och med för tidigt födda barn i många år. Jag har varit läkare i 30 år. En del av mitt jobb eller egentligen allt handlar ju om att värna liv. Det här är en svår fråga, men jag skulle vilja lägga ett annat perspektiv än att ge dåligt samvete till de människor som av olika anledningar väljer att avbryta en graviditet. Jag tycker att det handlar om att ha solidaritet med de födda barnens rätt till liv. Se er omkring, vi har barn som far illa i vårt eget land. Vi har ensamkommande flyktingbarn, och det är säkert många av oss som möter det här i vardagen. Se globalt, hur många barn dör varje dag runt jorden av orsaker som vi som sitter här kan göra något åt?

KEKKE PAULSSON:

Fru ordförande och ledamöter! Från utskottets sida vill jag tacka för synpunkter och berättelser från er som har deltagit i debatten. Vi kan konstatera att det finns en bredd av åsikter i vår kyrka i den här frågan. Vi är överens om att det är ett viktigt kristet synsätt att värna livet och ansvarsfulla relationer. Frågan är säkert inte slutdiskuterad nu utan den lär komma tillbaka i framtiden.

Jag fortsätter att biträda utskottets förslag till avslag på motionen.

ELLY GUNNARSSON:

Det har skymtat fram i debatten det här med att belägga med skuld. Jag citerar evangeliet. Ni kan hitta berättelsen i Matt. 9 och Mark. 5 och Luk. 8. Läs den, där är ingen skuld.

Det tror jag är en väldigt viktig utgångspunkt när det gäller det här. Sedan vill jag betona igen det här med forskning. Om vi inte har ett register, om det inte är tillåtet på en enda medicinsk behandling, kirurgiskt ingrepp, att forska var hamnar vi då?

LENNART SACRÉDEUS:

Fru ordförande och kyrkomötesombud! Tack för en väldigt fin debatt! Jag vill ändå nämna, med risk för att Anna Ekström tar replik på detta, att antalet "abortmotståndare" i Europa ökar. Jag vill varna för att vi använder det begreppet. Jag skulle inte till Anna eller till någon vilja säga att det finns abortanhängare. Jag tror inte heller att vi ska använda begreppet abortmotståndare. Alla är vi i grund och botten, och inte minst som kristna och som kyrka, för livet och därmed emot att liv släcks. Vi kan dock komma fram till olika slutsatser om hur vi ska hantera själva den frågeställningen om hur vi värnar livet bäst. Men Anna Ekström kan aldrig bli kallad för en abortanhängare, ingen annan ska kallas detta och vi ska inte kalla varandra för abortmotståndare heller i den bemärkelsen att vi egentligen innerst inne är det, därför att ingen gillar att liv släcks. Sedan kan vi ha olika inställning till lagen. Jag vill också påminna om att den svenska lagen faktiskt skyddar det ofödda livet efter vecka 18 i princip, definitivt efter vecka 22. I de flesta nordiska länderna ger lagen skydd för det ofödda livet fr.o.m. vecka 12. Den statliga utredningen SOU 1989 lade fast att det handlar om två skyddsvärda individer. Kvinnan är självklart skyddsvärd, men denna statliga utredning lade också fram att det ofödda barnet i sig är en skyddsvärd individ.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 150.